

za družino, kako jo preživiti z onimi soldi, ki mu jih odštejejo v davkariji, in sedaj naj ima pa še slabo ali nerabno stanovanje. To vendar ne gre. Če se že zida novo poslopje, je treba vendar temeljito preštudirati, kako in kaj se bo zidalo, ker stavba ne stane le par grošev in ni le za par let. A kako moremo zahtevati, da bi bil načrt za šolo v Sostrem dobro preštudiran, ko dotični inženier niti vedel ni, da sploh obstoji kak ministrski ukaz, s katerim se določuje, kako naj bodo urejena novo zidana šolska poslopja in seveda tudi ni vedel, da mora imeti voditelj 2 sobi za stanovanje, zakaj sobo v I. nadstropju je imel namenjeno za drugega učitelja. Ko bi delal načrt navaden vaški zidar, bi ga napravil gotovo bolje. Kakor že rečeno, bomo o takih stavbah izpregovorili pozneje daljšo besedo, te vrstice pa so namenjene le, da merodajni faktorji še pravočasno vse potrebno ukrenejo in poskrbe, da se napravi nov načrt, ki bo ustrezal zakonitim zahtevam. Ker je pa novo šolsko poslopje v Sostrem nujno potrebno, ker obiskuje ondoto enorazrednico nad 300 šolskih otrok, je treba podvzati korake, da se stvar zaradi novega načrta, ki je s proračunom vred lahko v enem mesecu gotov, ne zavleče zopet kar za celo leto.

Dopisi.

Kranjsko.

Okrajna učiteljska konferencija ljubljanskih slovenskih ljudskih šol. Dne 2. julija je bila v telovadnici I. mestne šole običajna letna okrajna učiteljska konferencija za ljubljanske slovenske ljudske šole pod predsedstvom c. kr. okrajnega šolskega nadzornika g. A. Maierja. Ko g. predsednik prisotne prav prijazno pozdravi, imenuje svojim namestnikom g. nadučitelja Fr. Gabrška. Zapisnikarjema sta bila z vzklikom izvoljena gospoda učitelja Pavel Gorjup in Viktor Jaklič, overovateljema zapisnika pa gg. nadučitelj Dimnik in učitelj Režek. G. predsednik omeni, da se s svojim poročilom pri tej priliki ne bo spuščal na nedostatke, ki jih je opazil pri nadzorovanju, ker je to storil že vsakemu učitelju posebej in za vsako posamezno šolo pa pri inšpekcijski konferenciji. Namesto tega nam je pokazal g. nadzornik z zgledi na šolski tabli, kako je učiteljstvu postopati pri računanju z navadnimi ulomki in z desetinskimi števili. Temu je sledilo šest poročil o podrobnih učnih načrtih za nazorni nauk, za domoznanstvo, zemljepisje in zgodovino ter za prirodopis in prirodoslovje. Vsa poročila so bila brez debate odobrena in sprejeta. G. J. Levec je razpravljal o lepomislu na osemrazrednih ljudskih šolah in g. Simon pa o popravilih znamenjih. Po kratki debati sta bili tudi ti dve poročili sprejeti enoglasno. To dokazuje, da so bila vsa poročila temeljito preštudirana in pripravljena, kar se je zgodilo med letom pri voditeljskih konferencajah in pa pri konferencajah razrednih učiteljev. Na ta način je delovalo pri sestavi podrobnih učnih načrtov, za katere so se izdelale tudi dotične učne slike, večinoma vse ljubljansko učiteljstvo. Bilo je mnogo dela in mnogo truda, a končni uspeh tega delovanja je tako lep in velik, da smejo biti vsi, ki so sodelovali pri sestavi podrobnih učnih načrtov in učnih slik, ponosni na to delo. Vsi podrobni učni načrti z učnimi slikami vred se bodo obelodanili. Načrt za nazorni nauk v 1. in 2. razredu bo do tiskan še ta mesec. Nad vse zanimivo je bilo J. Levčevo poročilo o lepomislu. Vsa čast g. poročevalcu, ki mu mora

vsak priznati, da je res strokovnjak v lepomislu. Želimo le, da bi zanesljivo do začetka šolskega leta dobili to izborno poročilo tiskano, oziroma litografirano v roke. Pri določitvi učnih knjig se je sklenilo, da ostanemo v 1. in 2. razredu še pri Razingerjevemu Abecedniku in Berilu, a s pogojem, da v enem letu predela obe knjigi popolnoma po najnovejših metodičnih načelih. Za 2. razred se je določila Črnivčeva II. računica in za 5. razred pa Josin-Ganglovo „Tretje berilo“. Ko so se izvršile običajne volitve v knjižnični (gg. Dimnik, Furlan, Sadar) in stalni odbor (gg. Gabršek, Gusl, Likar in Režek), je zaključil g. predsednik konferencijo s trikratnim slavklicem na presvetlega cesarja.

Z Gorenjskega nam pišejo: Na Kranjskem je ogromno šol s poldnevnim poukom. Te šole so na mnogih krajih prenapolnjene. Ko pride take šole nadzorovat c. kr. okr. šolski nadzornik ali pa tudi c. kr. deželni šolski nadzornik ter misli nadzorovati poleg dopoldanske šole tudi popoldansko, počaka pričetka popoldanskega šolskega pouka. Ni se še čulo, da bi tak c. kr. državni nadzornik zaukazal — kar bi bilo bolj komodno — naj vsi šolski oddelki skupno — recimo dopoldne — v svrhu nadzorovanja pridejo obenem v šolo.

A če pa prečastiti gospod dekan misli poslušati verouk v šoli s poldnevnim poukom, tedaj isti dan preneha biti šola s poldnevnim poukom, tak dan izostane vsak drugačen posveten pouk, posvetno učiteljstvo je tistega dne le nekako postrežno osebje, čigar naloga je samo, da naj preskrbi, da se zberejo vsi šolski otroci v šolskih sobah ter mirno in brez hrupa pričakujejo milostnega prihoda prečastitega gospoda dekana s spremstvom domačega veroučitelja. Kakor že rečeno: za druge posvetne predmete isti dan ni pouka, učiteljrazredničar more isti dan samo še otroke iz šolske sobe odsloviti domov, ker sta mu jih milostno prepustila gospoda domači veroučitelj in dekan. Taka razvada se je uvedla v novejšem času v nekaterih okrajih z vednostjo in željo višjih okrajnih oblasti. Zamujenega šolskega pouka ni bilo nadomestiti. V najnovšem času pa je izdal c. kr. dež. šol. svet v Ljubljani odlok z dne 26. maja 1902, št. 1511, v katerem pravi n. pr. pri točki 5., da se posveten pouk ne sme prikrajevati. No, in kaj se namerava sedaj? Ostane naj pri prejšnjem. Ko pride dekan, isti dan ni pouka v posvetnih predmetih, pač pa naj so otroci vsi zbrani v šolskem poslopju ter pričakujejo z učiteljstvom prihoda dekanovega. Zamujeni šolski pouk v posvetnih predmetih pa je nadomestiti najbrže v četrtek. No, če pa ima — recimo — učiteljstvo tudi ekskurendno šolo vsak četrtek, kdaj naj se nadomesti potem zamujeni pouk? Ali naj se radi dekanovega dohoda v šolo velike počitnice prikrajevajo za eden dan?

Ali bi se smeli predrzniti ter javno prositi v to poklicane faktorje, naj bi povedali tudi g. dekanu, da naj počaka do ene ali druge ure popoldne ter potem nadzoruje tudi popoldanske oddelke v verouku, da se zaradi njega ne moti pouk v posvetnih predmetih? Morda je šola tudi sedaj samo zato, da dela tlako dekanom, kadar se jim ravno zljubi? Dejanja kažejo, da je temu tako!

Praga.

† Josef Král. V zadnji številki smo že naznanili, da so izgubili naši severni bratje enega izmed najboljših svojih mož. Umrli je namreč dne 3. pret. m. v Pragi Josef Král, voditelj deške ljudske šole pri sv. Petru, mnogoletni urednik najuglednejšega češkega pedagoškega lista „Učitelské No-

viny". Pokojnik se je rodil l. 1839. v Milevski in je že kot mlad mož razvil veliko delavnost v mnogi stroki. Odlikoval se je kot učitelj, kot pedagog in beletrist (za mladino), kot žurnalist in končno kot izvrsten govornik, kjerkoli in kadarkoli je bilo treba neustrašeno zastopati interese učiteljskega stanu. Najprej je urejal učiteljski list „Posel z Budče“, l. 1883. pa je osnoval „Učiteljské Noviny“, katere je urejal dolgo vrsto let. Izdal je v tisku zbirko državnih in deželnih šolskih zakonov ter je vrlo pridno sodeloval pri mnogih šolskih in političnih listih. Imel je kot malokdo bister pogled za šolstvo in potrebe učiteljstva; zaradi neobičajne energije in agilnosti ga je postavilo češko učiteljstvo l. 1881. na čelo upravnemu odboru češke učiteljske „Zaveze“. Celih šestnajst let je vodil češko učiteljstvo, sklical nekoliko velikih učiteljskih skupščin in se vselej pokazal vrlega govornika in branitelja učiteljskih pravic. Sodeloval je tudi pokojni Král pri ustanovitvi „Osrednje šol. Matice“ kjer je bil prvi podpredsednik in kjer je deloval kot rojen organizator. Praško učiteljstvo je zastopal v mestnem šolskem svetu. Svojim učencem je bil pravi oče, osnoval je društvo sv. Nikolaja v podporo ubožnim otrokom itd. Zaradi neumornega in blagotvornega delovanja je bil imenovan častnim meščanom zlate Prage in častnim članom vseh okrajnih učiteljskih društev čeških. Slava Josefu Králu!

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Litijsko učiteljsko društvo hospituje dne 16. t. m. v Št. Vidu. Poučuje gđe. Justina Eržen: „Bučelica in golobček.“ Začetek ob 1/2 10. dop. J. Zajec, predsednik.

Goriško.

Goriško okrajno učiteljsko društvo. Že v zadnji „Soči“ sem opisal žalostno slavo o odkritju nagrobnega spomenika blagopokojnemu tovarišu Antonu Bajcu v Renčah dne 18. pr. m. Po sv. maši smo s tožnimi senci poslušali ginja pesmi nagrobnice, ki jih je peval vrli renški pevski zbor, pomnožen s pevci-učitelji pod spretnim vodstvom tovariša Vižintina, s katerim so zavedni Renčani dobili vrednega naslednika nepozabnemu našemu Antonu. S svojim dovršenim govorom je razžalostil tovariš Edvard Prinčič naša srca in izvalil iz naših oči bridko solzo — najjasnejši dokaz neskaljenega spomina in ljubavi do onega, katerega smo s tem zadnjim slovesno-žalostnim činom proslavili v največjo srčno tolažbo njegovih zapuščenih — blage gospe vdove in dveh dražestnih hčera. Skrivnostni najiskrenejši vzdihljaj: „Slava njegovemu spominu in večnaja mu pamjat!“, je zavalovil v naših ljubečih srcih in se vzdignil na presunljivo tožen poziv spretnega govornika k prestolu Vsemogočnega, ki edino pravično sodi blagonosno učiteljsko delovanje. Blagopokojnikov plemeniti duh je bival med nami in se prepričal, da so istinite besede, vklesane na prizmi njegovega lepega nagrobnika:

„Vsak pobratim Tvoj učitelj
solze briše ob gomili,
bil si nam prijatelj mili,
deci vzorni bil vzgojitelj!“

Isti dan smo v Renčah ustanovili podružnico goriškega okrajnega učit. društva za goriško okolico. S to podružnico smo zopet utrdili svoje kolegijalne vezi z novo čvrsto bratsko organizacijo v trdaem prepričanju, da ne razrušijo naših tesnih bratskih vrst niti najhujši in najmogočnejši klevetniki našega stanu. Sveta nam bodi ta sedanja čvrsta organizacija, ki nas mora dovesti do boljše bodočnosti, do popolne stanovske svobode, do ugleda in uspešnega dela za omiko in napredek našega naroda! Slehera tovaršica, slehern tovariš bodi delaven in požrtvovalen član naše organizacije, ne pa parasit na njenem telesu.

Zborovanje je vodil v imenu osnovalnega odbora Rudolf Vižintin, nadučitelj v Renčah. Vpisalo se je takoj lepo število članov, in vsekako je upati, da vstopijo vsi k tej podružnici, ki nam obeta razviti najlepše delovanje v goriški okolici in redne bratske sestanke ob četrtkih v naši solnčni Gorici. Izvoljeni so bili v odbor po listkih skoraj soglasno: načelnikom Leopold Furlani, nadučitelj v Št. Andrežu; namestnikom Matija Lavrenčič, nadučitelj v Št. Petru; tajnikom Amalija Jelšek, učiteljica v Dornbergu; blagajnikom Rudolf Vižintin, nadučitelj v Renčah ter Josip Orel, nadučitelj v Prvačini, Ida Vergna, učiteljica v Št. Andrežu, in Urh Pavlica, učitelj v Bukovici, odbornikom. Imena vrlih tovaršic in tovarišev v načelstvu so nam porok, da bo ta podružnica cvetela, rasla in se množila ter obilen sad rodila v blagor našega stanu.

Z izbornimi idejami so v daljših govorih živahno začrtovali naše bodoče delovanje tovariši starosta Tomaž Jug, Franc Bajt, vrla tovaršica Krsnikova, gg. Križman, Možina, Orel, Lavrenčič, Urbančič, Kutin in drugi. Vse te se po željah vrlega načelnika tovariša Furlanija sklopi v lepa dovršena poročila za prihodnje podružnično zborovanje, ki bo še pred sklepom šol. leta v Gorici. Slišali smo tudi željo, da bi se naši tovariši v Brdih nekoliko zdramili s svojo podružnico. Tudi okrajna učiteljska društva za sežanski in tolminski okraj naj se reorganizujejo po teh podružnicah, da bodo posamezna načelstva tekmovala med seboj v marljivšem delovanju za procvet šolstva in učiteljstva, ker jih v sedanji organizaciji ovira v stanovskem gibanju geografska leža njih raztresenih in goratih okrajev. Nekoliko več živahnosti bi bilo želeli vkljub temu po mnenju raznih govornikov na Krasu in še bolj na Tolminskem. Zaupati moramo edino le svoji moči, ki se javlja in množi edino le v čvrsti organizaciji! Na delo!

Razšli smo se iz prijaznih Renč v trdni zavesti, da smo isti dan še bolj utrdili svoje kolegijalne vezi, ki ne popokajo ob najhujšem gromu in strelu proti našim vrstam, z živo željo v bratskih srcih: „Ti naša čila najnovejša podružnica, cveti, rasti in množi se!“
Alojsij.

Vestnik.

Učiteljski konvikt. Tvrška M. Grubbauer v Linu 100 K. Do sedaj je imela ta tvrška navado, da je darovala vsako leto več tisoč zvezkov za ubožne otroke; odsihdob bo pa mesto tega darovala vsako leto primerno vsoto učiteljskemu konviktu v Ljubljani, in to toliko več, čim več odjemalcev bo imela. — Gospa Ivana Klinar z Bleda namesto venca na krsto r. g. Fr. Ksav. Souvana 20 K. J. Dimnik, blagajnik.

Značilna volitev v c. kr. mestni šolski svet v Ljubljani. Dne 2. t. m. je volilo ljubljansko učiteljstvo dva svoja zastopnika v c. kr. mestni šolski svet. Oddanih je bilo 43 glasovnic. Od teh je dobil nadučitelj Gabršek 27 glasov, učitelj Jelenc 19, učitelj Gangl in nadučitelj Črnagoj po 12 glasov. Izvoljen je bil samo Gabršek, v ožjo volitev so pa prišli Jelenc, Črnagoj in Gangl. Pri tej volitvi je dobil Jelenc 19, Gangl 16 in Črnagoj 7 glasov. Izvoljen je bil torej Jelenc, ki pa izjavi, da izvolitve ne more sprejeti. Vršila se je ožja volitev med Črnagojem in Ganglom, pri kateri je dobil Gangl 38 glasov, ki pa tudi izjavi, da izvolitve ne sprejme, takisto se izjavi tudi Črnagoj, da ne more v slučaju izvolitve sprejeti mandata. Vršila se je torej čisto nova volitev, pri kateri je bil izvoljen z 20 glasovi učitelj Režek, ki se izjavi, da sprejme izvolitev. — Ravnatelj Šubic, ki je bil v c. kr. mestnem šolskem svetu zastopnik mestne občine ljubljanske, je tudi odložil svoj mandat. — Signum temporis!

V ustanovnem zavodu za gluhoneme v Ljubljani je sklepna izkušnja gojencev in gojenk dne 14. t. m. ob 9. uri dopoldne.

Koncert abiturijentov obeh tukajšnjih c. kr. učiteljskih se vrši v torek, 14. t. m. v veliki čitalnični dvorani „Narod. doma“ na korist „Učiteljskemu konviktu“. Vzpored